

بررسی بخش دوم لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ کل کشور (۳۲): حوزه ارتباطات و فناوری اطلاعات

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شماره مسلسل: ۲۰۴۵۷

کد موضوعی: ۳۱۰

دوره دوازدهم - سال اول

ثبت: ۲۶۰

عنوان گزارش: بررسی بخش دوم لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ کل کشور (۳۲): حوزه ارتباطات و فناوری اطلاعات

نوع گزارش: طرح/لایحه راهبردی نظارتی

نام دفتر: مطالعات انرژی، صنعت و معدن (گروه مخابرات و فناوری اطلاعات)

تهیه و تدوین کنندگان: حسن پوراسماعیل، محمدحسن هدایتی

مدیر مطالعه: محمدمامین احمدلو

ناظران علمی: حبیب‌الله ظفریان، میلاد بیگی

اظهار نظر کنندگان: مرتضی کیانی (گروه بودجه - دفتر مطالعات بخش عمومی)، محمد برزگر

خسروی (گروه حقوق اقتصادی - دفتر مطالعات حقوقی)

صفحه آرا: نفیسه حاجی صفری

ویراستار ادبی: اکرم وحدانی‌فر

واژه‌های کلیدی:

۱. بخش دوم لایحه بودجه ۱۴۰۴

۲. قانون بودجه ۱۴۰۳

۳. وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات

۴. مرکز ملی فضای مجازی

تاریخ شروع مطالعه: ۱۴۰۳/۱۱/۲۵

تاریخ انتشار: ۱۴۰۳/۱۲/۴

به نام خدا

فهرست مطالب

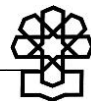
۱	چکیده.....
۲	خلاصه مدیریتی.....
۴	۱. مقدمه.....
۵	۲. ردیف‌های درآمدی وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات و دستگاه‌های زیرمجموعه آن و مرکز ملی فضای مجازی.....
۸	۳. سنجه‌های عملکردی وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴.....
۱۰	۴. اعتبارات دستگاه‌های اجرایی ذیل دستگاه سیاستگذار در لایحه بودجه ۱۴۰۴ (جدول ۷ وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات و مرکز ملی فضای مجازی).....
۵	۵. اعتبارات وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات و دستگاه‌های زیرمجموعه آن و مرکز ملی فضای مجازی در ردیف‌های متفرقه منتقل شده به جدول ۷ بودجه.....
۱۱	۶. طرح‌های تملک دارایی سرمایه‌ای وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات و مرکز ملی فضای مجازی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴.....
۱۲	۷. بودجه شرکت‌های دولتی زیرمجموعه وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴.....
۱۸	۸. جمع‌بندی و پیشنهادها.....
۲۱	۲۱
۲۲	منابع و مآخذ.....

فهرست شکل‌ها

۷	شکل ۱. نمودار سهم دستگاه‌های مختلف از درآمدهای وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴.....
۹	شکل ۲. نمودار روند پیشرفت پروژه توسعه دسترسی تار (فیبر) نوری در بخش پوشش و سرویس.....

فهرست جداول

۵	جدول ۱. مجموع درآمدهای وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات و مرکز ملی فضای مجازی و سهم آن از منابع بودجه عمومی دولت در لایحه بودجه ۱۴۰۴.....
۶	جدول ۲. ردیف‌های درآمدی از وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات و دستگاه‌های زیرمجموعه آن و مرکز ملی فضای مجازی در لایحه بودجه ۱۴۰۴.....
۱۱	جدول ۳. سنجه‌های عملکردی وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات پیش‌بینی شده در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴.....
۱۱	جدول ۴. اعتبارات دستگاه‌های اجرایی ذیل دستگاه سیاستگذار (جدول ۷ وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات و مرکز ملی فضای مجازی) در لایحه بودجه ۱۴۰۴.....
۱۲	جدول ۵. اعتبارات وزارت ارتباطات و دستگاه‌های تابعه آن در ردیف‌های متفرقه منتقل شده به جدول ۷ بودجه سال ۱۴۰۴.....
۱۳	جدول ۶. تصویر کلان اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای وزارت ارتباطات و مرکز ملی فضای مجازی در لایحه بودجه ۱۴۰۴.....
۱۴	جدول ۷. طرح‌هایی تملک دارایی‌های سرمایه‌ای فصل ارتباطات و فناوری اطلاعات در سال ۱۴۰۴.....
۱۷	جدول ۸. طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای سال ۱۴۰۴ (تأمین اعتبار مشروط به اخذ مجوز ماده (۲۳) قانون الحاق (۲).....
۱۸	جدول ۹. بودجه شرکت‌های دولتی زیرمجموعه وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴.....
۱۹	جدول ۱۰. برنامه‌ها و فعالیت‌های شرکت‌های دولتی زیرمجموعه وزارت ارتباطات در لایحه بودجه ۱۴۰۴.....

بررسی بخش دوم لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ کل کشور (۳۲): حوزه ارتباطات و فناوری اطلاعات

چکیده

بخش دوم لایحه بودجه ۱۴۰۴، که شامل جدول‌ها و جزئیات منابع و مصارف دولت است، در دستور بررسی و تصویب مجلس شورای اسلامی است. در این لایحه، حوزه ارتباطات و فناوری اطلاعات با ایجاد منابع درآمدی حدود ۳۰۱ هزار میلیارد ریال، حدود ۰/۵۶ درصد از کل درآمدهای دولت و ۱/۲ درصد از درآمدهای عملیاتی دولت را ایجاد کرده است. حوزه ارتباطات و فناوری اطلاعات با اعتباراتی در حدود ۲۴۳ هزار میلیارد ریال، حدود ۰/۷۸ درصد از منابع بودجه عمومی دولت را مصرف می‌کند که این موضوع بیانگر خوداتکایی و عدم وابستگی این حوزه به سایر درآمدهای دولت است.

سازمان تنظیم مقررات و ارتباطات رادیویی با ایجاد حدود ۹۴ درصد از درآمدهای دولت در حوزه ارتباطات و فناوری اطلاعات به میزان ۲۸۲ هزار میلیارد ریال در رتبه اول کسب درآمدی در حوزه ارتباطات و فناوری اطلاعات قرار دارد؛ این درآمد عمدتاً از محل حق‌السهم دولت از درآمد اپراتورها حاصل می‌شود که دولت از این محل منابع پایدار و قابل اتکایی را به دست می‌آورد.

از میان سنجه‌های عملکرد و خروجی‌های اصلی حوزه ارتباطات و فناوری اطلاعات در سال ۱۴۰۴، تحقق دو موضوع اهداف سند طرح کلان و معماری شبکه ملی اطلاعات و اتصال اماکن اداری، تجاری و مسکونی به تار (فیبر) نوری از جمله مهم‌ترین سنجه‌های این بخش به شمار می‌آیند.

بررسی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای حوزه وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات نشان می‌دهد، دولت در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ تلاش کرده است که به میزان قابل قبولی اهداف بودجه‌ای مدنظر قانون برنامه هفتم توسعه را مورد توجه قرار دهد. مجموع اعتبارات برای اجرای وظایف حاکمیتی و اجرای طرح‌های عمرانی وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات و مرکز ملی فضای مجازی پیش‌بینی شده در لایحه بودجه ۱۴۰۴ حدود ۲۴۳ هزار میلیارد ریال است. در صورت اجرای قانون «اجازه تعیین و وصول حق امتیاز فعالیت بخش غیردولتی در زمینه پست و مخابرات» مصوب ۱۳۹۲ مبنی بر تخصیص صددرصد مبالغ درآمدی وزارت ارتباطات (مندرج در لوایح بودجه سالیانه) به بخش فاوای کشور، منابع مالی لازم برای اجرای همه طرح مذکور فراهم خواهد شد.

خلاصه مدیریتی

بیان / شرح مسئله

این گزارش به بررسی اصلی‌ترین ساختار بودجه حوزه فاوا با محوریت وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات و شرکت‌ها و سازمان‌های تابعه و مرکز ملی فضای مجازی در ۶ بخش، شامل ردیف‌های درآمدی، سنجه‌های عملکردی، اعتبارات دستگاه‌های اجرایی تابعه وزارتخانه، ردیف‌های متفرقه منتقل شده به جدول ۷ در حوزه فاوا، طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و بودجه شرکت‌های دولتی زیرمجموعه وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات می‌پردازد.

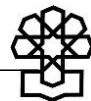
نقطه نظرها / یافته‌های کلیدی

اصلی‌ترین یافته‌های کلیدی این گزارش به شرح ذیل است:

- به‌طور کلی منابع بودجه شامل چهار بخش درآمدها، واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای، واگذاری دارایی‌های مالی و درآمدهای اختصاصی دولت است. مجموع منابع اکتسابی وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات و مرکز ملی فضای مجازی در لایحه ۱۴۰۴، حدود ۳۰۱ هزار میلیارد ریال است که این مقدار حدود ۰/۵۶ درصد از مجموع منابع بودجه عمومی دولت و ۱/۲ درصد از درآمدهای عملیاتی دولت است. اغلب درآمدهای دولت در حوزه ارتباطات و فناوری اطلاعات از محل درآمد حاصل از مالکیت دولت در بخش ارتباطات و فناوری اطلاعات - حق امتیاز شبکه و جریمه انجام ندادن تعهدات ازسوی اپراتورهای مخابراتی ایجاد می‌شود.

- دولت سنجه عملکرد زیادی برای ارزیابی دستگاه‌های اصلی حوزه ارتباطات و فناوری اطلاعات ارائه کرده است که از میان آنها، دو سنجه تحقق سند طرح کلان و معماری شبکه ملی اطلاعات به میزان ۷۹ درصد و اتصال پنج میلیون نقطه از اماکن اداری، تجاری و مسکونی به تار (فیبر) نوری از جمله مهم‌ترین سنجه‌های این بخش به شمار می‌آیند. گزارش‌ها حاکی از آن است که درحال حاضر حدود ۶۵ درصد از سند طرح کلان و معماری شبکه ملی اطلاعات محقق شده است و به نظر می‌رسد با تکمیل برخی از پروژه‌های مرتبط با اهداف شبکه ملی اطلاعات در دولت، تحقق هدف‌گذاری ۷۹ درصدی در تکمیل شبکه ملی اطلاعات، هدفی در دسترس برای وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات باشد. اما درخصوص تحقق اتصال پنج میلیون نقطه از اماکن کشور به تار (فیبر) نوری، به‌عنوان اصلی‌ترین وعده وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات، نیازمند تمهیدات جدی‌تری ازسوی این وزارتخانه خواهد بود. هم‌اکنون مطابق آمار سامانه رسمی پروژه توسعه تار (فیبر) نوری، این پروژه با پیشرفت حدود ۴۱ درصدی در بخش تعهدات پوشش، بیش از هشت میلیون و ۲۲۸ هزار خانوار را تحت پوشش تار (فیبر) نوری قرار داده است؛ اما از این تعداد صرفاً اندکی بیش از ۷۱۶ هزار مکان اداری، تجاری و مسکونی درحال استفاده از خدمات اتصال تار (فیبر) نوری به شیوه‌های مختلف‌اند.

- نکته مثبت درخصوص بودجه بخش ارتباطات و فناوری اطلاعات، تراز مثبت بین درآمدها و اعتبارات دولت در این بخش است که این موضوع نشان‌دهنده عدم وابستگی حوزه ارتباطات و فناوری اطلاعات کشور به سایر منابع

درآمدی دولت برای پوشش هزینه‌های خود است. درآمدهای این حوزه برای سال ۱۴۰۴ حدود ۳۰۱ هزار میلیارد ریال برآورد می‌شود و مجموع اعتبارات این بخش (مشمول بر اعتبارات هزینه‌ای، تملک دارایی سرمایه‌ای و اختصاصی) حدود ۲۴۳ هزار میلیارد ریال است.

• تصویر کلان اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای وزارت ارتباطات و مرکز ملی فضای مجازی در لایحه بودجه ۱۴۰۴ نشان می‌دهد، مجموع اعتبارات دستگاه‌های مذکور در سال ۱۴۰۴ حدود ۲۰۹ هزار میلیارد ریال خواهد بود. بخش اعظم اعتبارات مذکور، یعنی بیش از ۱۸۶ هزار میلیارد ریال آن، به‌صورت اعتبارات درآمد- هزینه خواهد بود و مابقی آن از اعتبارات عمومی دولت خواهد بود.

• بررسی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای حوزه ارتباطات و فناوری اطلاعات نشان می‌دهد؛ توسعه زیرساخت‌های شبکه ملی اطلاعات، تکمیل زیرساخت‌های اطلاعاتی شبکه ملی اطلاعات، توسعه زیرساخت‌های اقتصاد رقومی، توسعه زیرساخت‌های فضایی و توسعه متوازن منطقه‌ای خدمات حوزه فاوا، اصلی‌ترین عناوین طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات به شمار می‌آیند.

• بودجه شرکت‌های دولتی زیرمجموعه وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات نشان می‌دهد؛ تعداد پنج شرکت ذیل وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات فعالیت می‌کنند و مجموع درآمدهای آنها در سال ۱۴۰۴، بالغ بر ۴۷۳ هزار میلیارد ریال برآورد شده است. از این مبلغ، بیش از ۴۳۵ هزار میلیارد ریال هزینه شرکت‌های مذکور خواهد بود. ۵۰ درصد سود ویژه این شرکت‌ها در سال ۱۴۰۴ حدود چهارده هزار میلیارد ریال خواهد بود. شرکت سهامی ارتباطات زیرساخت بیشترین سود ویژه را در سال ۱۴۰۴ خواهد داشت که حدود ۹،۵۹۶ میلیارد ریال است. درحالی‌که شرکت دولتی پست‌بانک در سال ۱۴۰۴ با درآمدی بالغ بر ۱۸۳ هزار میلیارد ریال بیشترین درآمد را در بین شرکت‌های تابعه وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات خواهد داشت.

پیشنهاد راهکار تقنینی، نظارتی یا سیاستی

۱. اصلاح ردیف ۳ از جدول ۱-۱۴ لایحه (صفحه ۳۱۵ از سند ماده واحده لایحه بودجه ۱۴۰۴) با عنوان «حمایت از برنامه ملی توسعه هوش مصنوعی»

دلایل توجیهی: در جدول شماره ۱-۱۴ لایحه بودجه مبلغ بیست هزار میلیارد ریال برای توسعه هوش مصنوعی در نظر گرفته شده است. این ردیف دارای چندین اشکال است. اولاً دستگاه متولی آن مشخص نشده است؛ ثانیاً اقدامات و مجموعه فعالیت‌های مرتبط با آن تبیین نشده است؛ ثالثاً مبالغ پیش‌بینی‌شده برای توسعه زیرساخت‌های هوش مصنوعی کافی نیست.

۲. اصلاح ردیف ۱۳۰۲۰۳۵۰۱۶ از طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای با عنوان: «تأمین منابع صندوق توسعه شبکه فیبر نوری»

دلایل توجیهی: در سال‌های اخیر مبالغ زیادی از طرف دولت به‌عنوان کمک به کاروران مخابراتی برای توسعه فیبر نوری اعطا شده است. اما این کمک‌ها در عمل نتوانسته سبب اجرای تعهدات و تحقق هدف‌گذاری‌های مربوط به

اتصال اماکن و منازل به شبکه فیبر نوری کشور شود. با توجه به تحقق نیافتن اهداف توسعه فیبر نوری، به نظر می‌رسد افزایش منابع مالی منابع صندوق توسعه شبکه فیبر نوری و تخصیص آن به اپراتورهای مخابراتی خلاف رویکردهای بودجه‌ریزی عملیاتی باشد.

همچنین بنا به تصویب‌نامه هیئت‌وزیران درخصوص «حق‌السهم دولت از درآمد خدمات بخش شبکه ارتباطی سیار، ثابت و ارتباطات ماهواره‌ای (۱/۴/۱۴۰۱)»، مبالغ زیادی برای کمک به کاروران مخابراتی برای توسعه فیبر نوری صرف می‌شود. به نظر می‌رسد کمک‌های مضاعف دولت در قالب ردیف بودجه‌ای ۱۳۰۲۰۳۵۰۱۶ چندان توجیه اقتصادی نداشته باشد؛ لذا پیشنهاد می‌شود بخشی از اعتبارات ردیف ۱۳۰۲۰۳۵۰۱۶ برای تقویت سایر اجزای شبکه ملی اطلاعات و توسعه زیرساخت‌های یکپارچه ابری در کشور هزینه شود.

پیشنهاد اصلاحی:

مبلغ ۱۰ هزار میلیارد ریال از اعتبارات ردیف ۱۳۰۲۰۳۵۰۱۶ به ردیف ۱۳۰۲۰۳۵۰۱۲ با عنوان «تأمین و تکمیل زیرساخت‌های اطلاعاتی شبکه ملی اطلاعات» منتقل شود. همچنین، مبلغ ۱۰ هزار میلیارد ریال از اعتبارات ردیف ۱۳۰۲۰۳۵۰۱۶ به ردیف ۱۳۰۲۰۳۴۰۱۳ از جدول ۵ لایحه (صفحه ۳۲۴ از سند پیوست شماره یک لایحه بودجه ۱۴۰۴) با عنوان «ایجاد و توسعه زیرساخت‌های یکپارچه ابری و خدمات دولت هوشمند» منتقل شود.

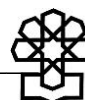
۱. مقدمه

بخش فناوری اطلاعات و ارتباطات (فاوا) به‌عنوان یکی از محورهای اصلی و توانمندساز توسعه اقتصاد دیجیتال و توسعه دولت هوشمند شناخته می‌شود. با توجه به نقش کلیدی فاوا در رشد اقتصادی، افزایش بهره‌وری و ارتقای کیفیت خدمات عمومی، بودجه‌ریزی این حوزه حائز اهمیت است. اعتبارات بخش فاوا و نوع تمرکز آن می‌تواند تأثیر بسزایی در تحقق اهداف برنامه هفتم کشور و سایر سیاست‌های کلان مرتبط با بخش فاوای کشور داشته باشد.

این گزارش به بررسی و تحلیل درآمدها و اعتبارات حوزه فاوا در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ می‌پردازد. بیشتر دستگاه‌های اجرایی کشور برنامه‌های توسعه فاوا را در حوزه وظایف خود دنبال می‌کنند و اعتبارات لازم را از بودجه سالیانه کشور تأمین می‌کنند. این گزارش صرفاً به بررسی منابع و مصارف لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ برای وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات و دستگاه‌های تابعه آن و همچنین مرکز ملی فضای مجازی می‌پردازد.

در این گزارش، بودجه دستگاه‌ها و شرکت‌های ذیل وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ بررسی می‌شود. محورهای اصلی فاوا شامل توسعه شبکه ملی اطلاعات، گسترش خدمات دولت هوشمند، تقویت اقتصاد دیجیتال، سرمایه‌گذاری در صنعت فضایی، امنیت سایبری و نظایر آن مورد توجه این گزارش هستند.

لایحه بودجه ۱۴۰۴، نشان‌دهنده رویکرد آینده‌نگر دولت در تحقق تحول دیجیتال و تقویت زیرساخت‌های ارتباطی و اطلاعاتی است. با این حال، موفقیت این برنامه‌ها، مستلزم نظارت دقیق بر تخصیص منابع، اجرای بهینه پروژه‌ها و استفاده حداکثری از ظرفیت‌های بخش خصوصی و دانش‌بنیان خواهد بود.

۲. ردیف‌های درآمدی وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات و دستگاه‌های زیرمجموعه آن و مرکز ملی فضای مجازی

منابع بودجه عمومی دولت در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴، شامل چهار بخش درآمدها، واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای، واگذاری دارایی‌های مالی و درآمدهای اختصاصی دولت است که میزان هر بخش و سهم حوزه ارتباطات و فناوری اطلاعات از آن به صورت خلاصه در جدول ۱ نشان داده می‌شود:

جدول ۱. مجموع درآمدهای وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات و مرکز ملی فضای مجازی و سهم آن از منابع بودجه عمومی دولت در لایحه بودجه ۱۴۰۴

(مبالغ به میلیارد ریال)

سرفصل منابع لایحه	منابع بودجه سال ۱۴۰۴	مجموع درآمدهای وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات و مرکز ملی فضای مجازی	سهم از کل به درصد
درآمدها	۲۴,۴۶۴,۵۵۰	۲۹۷,۹۷۷	۱/۲
واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای	۹,۳۰۰,۰۰۰	۰	۰
واگذاری دارایی‌های مالی	۱۵,۸۰۰,۰۰۰	۰	۰
درآمدهای اختصاصی دولت	۴,۲۸۰,۰۰۰	۳,۰۰۰	۰/۰۷
مجموع	۵۳,۸۴۴,۵۵۰	۳۰۰,۹۷۷	۰/۵۶

مأخذ: مستخرج از اطلاعات لایحه بودجه سال ۱۴۰۴.

مجموع منابع اکتسابی وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات و مرکز ملی فضای مجازی در لایحه ۱۴۰۴، حدود ۳۰۱ هزار میلیارد ریال است که این مقدار حدود ۰/۵۶ درصد از مجموع منابع بودجه عمومی دولت و ۱/۲ درصد از درآمدهای عملیاتی دولت است. گستره مورد بررسی این گزارش به طور مشخص منابع مکتسبه دولت از وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات، سازمان‌ها و شرکت‌های تابعه آن و مرکز ملی فضای مجازی است.

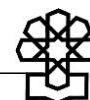
جزئیات ردیف‌های درآمدی وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات و دستگاه‌های زیرمجموعه آن و همچنین مرکز ملی فضای مجازی در لایحه بودجه ۱۴۰۴ در جدول ۲ نشان داده شده است. مطابق ردیف‌های درآمدی لایحه بودجه سال ۱۴۰۴، مرکز ملی فضای مجازی کشور و وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات و دستگاه‌های تابعه آن در سال ۱۴۰۴، حدود ۳۰۱ هزار میلیارد ریال درآمد خواهند داشت. درآمد دولت از این بخش در لایحه بودجه سال ۱۴۰۳، بالغ بر ۲۳۰ هزار میلیارد ریال بود که این موضوع بیانگر رشد ۳۱ درصدی مجموع درآمدهای وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات و مرکز ملی فضای مجازی است.

با وجود این، از آنجا که مطابق جزئیات ردیف‌های درآمدی بیش از ۹۰ درصد منابع درآمدی این بخش از محل حق‌السهم دولت از اپراتورها حاصل خواهد شد، می‌توان این‌گونه جمع‌بندی کرد که دولت برای تحقق رشد درآمدهای بودجه در بخش فاوا در سال ۱۴۰۴، بیشتر متکی به افزایش درآمد کاروران مخابراتی است.

جدول ۲. ردیف‌های درآمدی از وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات و دستگاه‌های زیرمجموعه آن
و مرکز ملی فضای مجازی در لایحه بودجه ۱۴۰۴

(میلیون ریال)

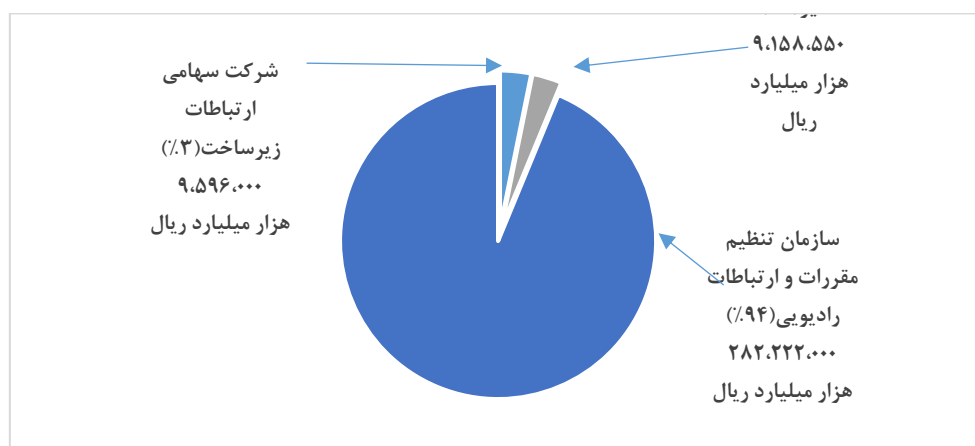
شماره	عنوان	عمومی			اختصاصی			جمع کل	
		ملی	استانی	جمع	ملی	استانی	جمع	ملی	استانی
۱۳۰۱۰۱	سود سهام ابرازی (۵۰ درصد سود ویژه و سود سهم دولت - علی‌الحساب سال جاری) سایر شرکت‌های دولتی								
۲۸۳۱۱۰	شرکت سهامی خدمات هوایی پست و مخابرات - پیام	۳۱۷,۷۵۰	.	۳۱۷,۷۵۰
۲۸۳۳۰۰	شرکت سهامی ارتباطات زیرساخت	۹,۵۹۶,۰۰۰	.	۹,۵۹۶,۰۰۰
۲۸۳۹۰۰	شرکت دولتی پست بانک	۴,۳۷۵,۸۰۰	.	۴,۳۷۵,۸۰۰
۱۳۰۴۰۴	درآمد حاصل از مالکیت دولت در بخش ارتباطات و فناوری اطلاعات - حق امتیاز شبکه و جریمه عدم انجام تعهدات								
۱۴۹۱۰۰	سازمان تنظیم مقررات و ارتباطات رادیویی	۲۶۰,۰۰۰,۰۰۰	.	۲۶۰,۰۰۰,۰۰۰
۱۳۰۴۱۳	درآمد حاصل از نامبرینگ (شماره‌گذاری مخابراتی) ۱								
۱۴۹۱۰۰	سازمان تنظیم مقررات و ارتباطات رادیویی	۱,۱۰۰,۰۰۰	.	۱,۱۰۰,۰۰۰
۱۳۰۴۱۴	درآمد حاصل از حق‌السهم سازمان								
۱۴۹۱۰۰	سازمان تنظیم مقررات و ارتباطات رادیویی	۲,۷۷۲,۰۰۰	.	۲,۷۷۲,۰۰۰
۱۳۰۴۲۰	درآمد حاصل از حق مالکیت دولت در بخش ارتباطات و فناوری اطلاعات - مجوزهای صادر شده توسط شورای عالی فضای مجازی								
۱۰۱۰۷۷	مرکز ملی فضای مجازی کشور	۵,۰۰۰	.	۵,۰۰۰
۱۴۰۱۰۶	درآمد حاصل از خدمات مخابراتی - حق استفاده از فرکانس رادیویی								
۱۴۹۱۰۰	سازمان تنظیم مقررات و ارتباطات رادیویی	۲,۳۵۰,۰۰۰	.	۲,۳۵۰,۰۰۰
۱۴۰۱۷۳	حق‌السهم دولت از محل درآمدهای کارورهای پستی موضوع ماده واحده قانون اجازه تعیین و وصول حق امتیاز فعالیت بخش غیردولتی در زمینه پست و مخابرات)								
۱۴۹۱۰۰	سازمان تنظیم مقررات و ارتباطات رادیویی	۵,۰۰۰,۰۰۰	.	۵,۰۰۰,۰۰۰
۱۴۰۱۰۷	درآمد حاصل از خدمات پژوهشی و تحقیقاتی								
۱۱۳۵۸۶	پژوهشگاه فضایی ایران	۱,۵۰۰,۰۰۰	.	۱,۵۰۰,۰۰۰	.	۱,۵۰۰,۰۰۰	.	.	.

شماره	عنوان	عمومی			اختصاصی			جمع کل		
		ملی	استانی	جمع	ملی	استانی	جمع	ملی	استانی	جمع کل
۱۴۹۰۰۱	پژوهشگاه ارتباطات و فناوری اطلاعات	.	.	.	۵۰۰,۰۰۰	.	۵۰۰,۰۰۰	۵۰۰,۰۰۰	.	۵۰۰,۰۰۰
۱۴۹۳۰۰	پارک علم و فناوری ارتباطات و فناوری اطلاعات	.	.	.	۱,۰۰۰,۰۰۰	.	۱,۰۰۰,۰۰۰	۱,۰۰۰,۰۰۰	.	۱,۰۰۰,۰۰۰
۱۴۰۲۰۷	درآمد حاصل از فروش و عرضه فعالیت‌های فضایی از جمله اعطای مجوزهای فضایی									
۱۴۹۲۰۰	سازمان فضایی ایران	۷۶۰,۰۰۰	.	۷۶۰,۰۰۰	۷۶۰,۰۰۰
۱۴۰۲۱۴	درآمد حاصل از فروش داده و تصاویر ماهواره‌ای									
۱۴۹۲۰۰	سازمان فضایی ایران	۷۰۰,۰۰۰	.	۷۰۰,۰۰۰	۷۰۰,۰۰۰
۱۶۰۱۵۴	درآمد حاصل از افزایش ۴۰ ریال به قیمت هر پیامک (۱۰ ریال افزایش مزبور موضوع بند «ش» ماده (۷۲) قانون جوانی جمعیت)									
۱۴۹۱۰۰	سازمان تنظیم مقررات و ارتباطات رادیویی	۱۱,۰۰۰,۰۰۰	.	۱۱,۰۰۰,۰۰۰	۱۱,۰۰۰,۰۰۰
	جمع	۲۹۷,۹۷۶,۵۵۰	.	۲۹۷,۹۷۶,۵۵۰	۳,۰۰۰,۰۰۰	.	۳,۰۰۰,۰۰۰	۳,۰۰۰,۰۰۰	.	۳۰۰,۹۷۶,۵۵۰

مأخذ: لایحه بودجه سال ۱۴۰۴، ماده واحده.

همان‌طور که جدول ۲ نشان می‌دهد، حدود ۲۹۸ هزار میلیارد ریال (یعنی بیش از ۹۹ درصد) از درآمدهای وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات به‌صورت عمومی است و فقط سه هزار میلیارد ریال (یعنی کمتر از ۱ درصد) از درآمدهای آن به‌صورت اختصاصی است. در این بین، سازمان تنظیم مقررات و ارتباطات رادیویی با ایجاد حدود ۹۴ درصد از درآمدهای دولت در حوزه ارتباطات و فناوری اطلاعات به میزان ۲۸۲ هزار میلیارد ریال در رتبه اول کسب درآمدی قرار دارد. پس از آن، سود مجموع سهام ابرازی (۵۰ درصد سود ویژه) شرکت‌های سهامی ارتباطات زیرساخت، پست‌بانک و مجموعه پیام به میزان حدود چهارده هزار میلیارد ریال، ۴/۷ درصد از درآمدهای وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات را ایجاد می‌کند.

شکل ۱. نمودار سهم دستگاه‌های مختلف از درآمدهای وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴

مأخذ: مستخرج از اطلاعات لایحه بودجه سال ۱۴۰۴.

۳. سنجه‌های عملکردی وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴

شاخص‌ها یا سنجه‌های عملکردی وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ پیش‌بینی شده است. این شاخص‌ها در صورت تصویب در مجلس شورای اسلامی، عملکرد مورد انتظار از وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات را تعیین خواهند کرد. این شاخص‌ها در راستای اجرای قانون برنامه هفتم، ماده (۶۴) و سند طرح کلان و معماری شبکه ملی اطلاعات (مصوب شورای عالی فضای مجازی- سال ۱۴۰۱) خواهد بود که جزئیات آن در جدول ۳ نمایش داده شده است. سه مورد از مهم‌ترین سنجه‌های عملکردی وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات در بودجه سال ۱۴۰۴، مربوط به هوشمندسازی خدمات الکترونیکی دولت، تحقق اهداف سند طرح کلان و معماری شبکه ملی اطلاعات و اتصال اماکن اداری، تجاری و مسکونی به تار (فیبر) نوری است.

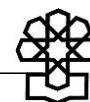
جدول ۳. سنجه‌های عملکردی وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات پیش‌بینی شده در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴

(میلیون ریال)

شماره طبقه‌بندی	عنوان اصلی	عنوان فرعی	واحد سنجش	۱۴۰۲	۱۴۰۳	پیش‌بینی ۱۴۰۴
۱۳۶	توسعه دولت هوشمند	ارائه کلیه خدمات دولت به شهروندان به صورت الکترونیکی	درصد	۴۹,۵	۷۵	۱۰۰
		ظرفیت توان پردازشی دولت هوشمند	تراهرتز	۲۰	۲۱,۴	۲۸,۴
		استقرار مراکز داده دستگاه‌ها در زیرساخت یکپارچه ابردولت	دستگاه	۰	۰	۱۷
		هوشمندسازی خدمات الکترونیکی دولت	درصد	۱۱,۵	۲۰	۴۰
۱۳۷	توسعه شبکه ملی اطلاعات	ظرفیت ذخیره‌سازی ابردولت	پتابایت	۲۰	۲۱,۳	۲۶,۳
		سهم اقتصاد رقومی (دیجیتال) از تولید ناخالص ملی	درصد	۵,۲	۵,۹	۶,۵
		تحقق اهداف عملیاتی سند طرح کلان و معماری شبکه ملی اطلاعات	درصد	۵۹,۲	۷۴,۹	۷۹,۸
۱۳۸	توسعه صنعت فضایی کشور	اتصال اماکن اداری، تجاری و مسکونی به تار (فیبر) نوری	میلیون نقطه	۰,۵	۲	۵
		استقرار موفق ماهواره در مدار (تجمعی)	تعداد	۶	۹	۱۴
		ایجاد بستر ارائه خدمات کاربردی فضاپایه با ارزش افزوده	تعداد	۹	۱۵	۲۰

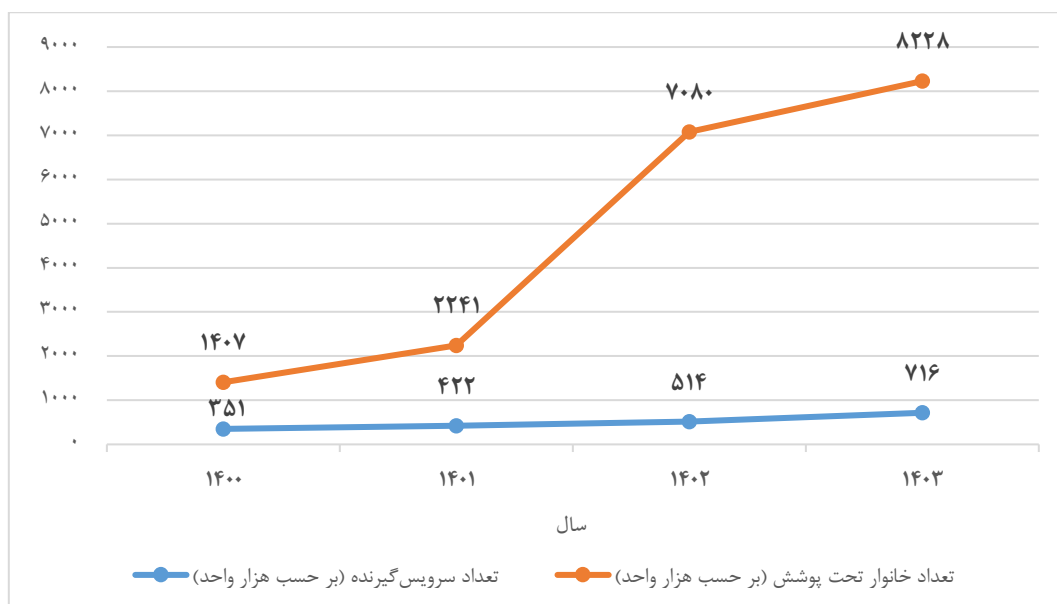
مأخذ: لایحه بودجه سال ۱۴۰۴، ماده واحد.

یکی از خروجی‌های مورد انتظار از وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات، تحقق بیش از ۷۹ درصدی اهداف سند طرح کلان و معماری شبکه ملی اطلاعات است. هرچند مطابق احکام قانون برنامه هفتم، بازنگری و به‌روزرسانی اهداف و شاخص‌های این سند در دستور کار مرکز ملی فضای مجازی قرار گرفته است، با توجه به گستردگی اهداف سند مذکور، تحقق ۷۹ درصدی آن گام مهمی از پیشرفت و تحول کشور در حوزه ارتباطات و فناوری اطلاعات را فراهم خواهد کرد. مطابق آخرین گزارش مرکز ملی فضای مجازی از پیشرفت شبکه ملی اطلاعات، وضعیت این شاخص در حال حاضر حدود ۶۵ درصد است که به نظر می‌رسد با تکمیل برخی از پروژه‌های مرتبط با اهداف شبکه ملی اطلاعات در دولت، تحقق هدف‌گذاری ۷۹ درصدی امکان‌پذیر خواهد بود.

سنجه عملکردی دیگر، مربوط به اتصال پنج میلیون نقطه از اماکن اداری، تجاری و مسکونی به تار (فیبر) نوری است. در راستای تحقق این هدف گذاری، وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات تاکنون از ظرفیت‌های مختلفی نظیر اعطای مشوق‌های قابل توجه به دارندگان پروانه اپراتوری از محل کاهش ۸ درصدی حق السهم دولت به منظور ایجاد پوشش و اتصال تار (فیبر) نوری، اعطای تسهیلات سرمایه در گردش مجریان پروژه و در نهایت تأسیس صندوق توسعه فیبر نوری اشاره کرد.

هم‌اکنون مطابق آمار سامانه رسمی پروژه توسعه فیبر نوری وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات به نشانی iranfttx.ir، این پروژه با پیشرفت حدود ۴۱ درصد در بخش تعهدات پوشش، حدود ۸۰۲۲۷۰۹۲۰ خانوار را تحت پوشش تار (فیبر) نوری قرار داده است؛ اما از این تعداد، صرفاً اندکی بیش از هفتصد هزار مکان اداری، تجاری و مسکونی در حال استفاده از خدمات اتصال تار (فیبر) نوری به شیوه‌های مختلف‌اند.

شکل ۲. نمودار روند پیشرفت پروژه توسعه دسترسی تار (فیبر) نوری در بخش پوشش و سرویس (تعداد بر حسب هزار واحد)
مأخذ: سامانه اطلاع‌رسانی رسمی توسعه فیبر نوری وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات به نشانی iranfttx.ir

روند پیشرفت پوشش و اتصال در این پروژه در سالیان گذشته نشان می‌دهد از سال ۱۴۰۱ تا ۱۴۰۲ تعداد واحدهای تحت پوشش از بیش از دو میلیون و ۲۴۱ هزار واحد با رشد نزدیک به ۲۱۶ درصدی به بیش از هفت میلیون خانوار رسیده و تعداد مشترکین متصل به‌طور طبیعی به‌علت اوایل اجرای پروژه رشد چندانی نداشته است. این رشد با شیب کمتری در سال ۱۴۰۳ تداوم داشته است و در بهمن‌ماه ۱۴۰۳ حدود ۱۶ درصد نسبت به سال قبل را نشان می‌دهد. همچنین در بهمن‌ماه ۱۴۰۳ حدود ۸۰۲۲۷۰۹۲۰ خانوار را تحت پوشش تار (فیبر) نوری قرار گرفته است که ۶ درصد از هدف گذاری کل برنامه هفتم و ۲۳ درصد از هدف گذاری سال اول برنامه هفتم پیشرفت محسوب می‌شود.

به نظر می‌رسد با توجه به نرخ رشد سالیان گذشته و عادت رفتاری کاربران در استفاده از اینترنت تلفن همراه در ایران، دستیابی به اهداف این بخش بدون برنامه‌ریزی جدی در زمینه رفع موانع اتصال به‌خصوص در زمینه نحوه تعرفه گذاری خدمات اینترنتی ثابت و سیار در کشور، آمار واقع‌بینانه‌ای نباشد.

۴. اعتبارات دستگاه‌های اجرایی ذیل دستگاه سیاستگذار در لایحه بودجه ۱۴۰۴ (جدول ۷ وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات و مرکز ملی فضای مجازی)

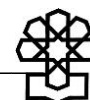
اعتبارات دستگاه‌های اجرایی ذیل وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات در لایحه بودجه ۱۴۰۴ و قانون بودجه ۱۴۰۳ در جدول ۴ نشان داده شده است. مجموع اعتبارات وزارتخانه مذکور و دستگاه‌های تابعه آن با ۲۳ درصد رشد از اعتبار ۱۹۳ هزار میلیارد ریال سال ۱۴۰۳ به ۲۳۷ هزار میلیارد ریال در سال ۱۴۰۴ می‌رسد. ۹۴ درصد اعتبارات مذکور در سال ۱۴۰۴، یعنی بالغ بر ۲۲۲ هزار میلیارد ریال، مستقیماً از طریق ستاد مرکزی وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات صرف برنامه‌ها خواهد شد و فقط ۶ درصد آن از طریق دستگاه‌های تابعه وزارت ارتباطات هزینه خواهد شد. همچنین بالغ بر ۲۰۲ هزار میلیارد ریال، معادل ۹۱ درصد از اعتبارات وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات و دستگاه‌های اجرایی تابعه آن، در سال ۱۴۰۴ به صورت تملک دارایی‌های سرمایه‌ای خواهد شد. این شاخص در سال ۱۴۰۳ حدود ۸۷ درصد بوده است.

از نکات قابل توجه در بخش اعتبارات دستگاه‌های تابعه وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات این است که بودجه پژوهشگاه فضایی ایران با ۱۲۷ درصد رشد به ۳،۳۲۰ میلیارد ریال رسیده است که کل این مبلغ به صورت هزینه‌ای خواهد بود. این مبلغ از بودجه سازمان فضایی ایران نیز بیشتر است. بودجه سازمان فضایی ایران در مجموع ۳،۰۰۷ میلیارد ریال است که حدوداً نیمی از آن به صورت تملک در دارایی در سال ۱۴۰۴ هزینه خواهد شد. همچنین، بودجه پارک علم و فناوری ارتباطات و فناوری اطلاعات در سال ۱۴۰۴ رشد نزدیک به ۲۰۵ درصدی داشته است که بیش از ۹۲ درصد آن به صورت هزینه‌ای خواهد بود و فقط ۸ درصد آن به صورت تملک دارایی سرمایه‌ای است.

مرکز ملی فضای مجازی نیز در بودجه سال ۱۴۰۴ با کاهش اعتبارات به میزان ۳۲ درصد مواجه شده که دلیل آن نیز کاهش در اعتبارات تملک دارایی این دستگاه بوده است. این کاهش بودجه مرکز ملی فضای مجازی در سال ۱۴۰۳ نیز به میزان ۱۵ درصد اتفاق افتاده بود. اعتبارات هزینه‌ای مرکز ملی فضای مجازی با ۷ درصد افزایش از اعتبار ۷۱۴ میلیارد ریال سال ۱۴۰۳، به اعتبار ۷۶۳ میلیارد ریال در سال ۱۴۰۴ رسیده است؛ اما اعتبارات تملک دارایی مرکز ملی فضای مجازی در سال ۱۴۰۴ به میزان ۳۶ درصد کاهش خواهد یافت.

تحلیل جدول اعتبارات دستگاه‌های اجرایی ذیل وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات و مرکز ملی فضای مجازی به‌عنوان دو دستگاه سیاستگذار (جدول ۷) نشان می‌دهد، دستگاه‌های اجرایی حوزه ارتباطات و فناوری اطلاعات حدود ۰/۷۸ درصد از مجموع اعتبارات ملی را به خود اختصاص می‌دهند. از این مقدار سهم اعتبارات هزینه‌ای، حوزه فاوا حدود ۰/۱۳ درصد از کل اعتبارات هزینه‌ای - ملی دستگاه‌های اجرایی کشور و سهم اعتبارات تملک دارایی سرمایه‌ای حدود ۴/۹۲ درصد از کل اعتبارات تملک دارایی سرمایه‌ای - ملی است.

نکته مثبت در خصوص بودجه بخش ارتباطات و فناوری اطلاعات، تراز مثبت بین درآمدها و اعتبارات دولت در این بخش است که این موضوع نشان‌دهنده عدم وابستگی حوزه ارتباطات و فناوری اطلاعات کشور به سایر منابع درآمدی دولت به‌منظور پوشش هزینه‌های خود است. مطابق جدول ۱، درآمدهای این حوزه برای سال آینده حدود

۳۰۱ هزار میلیارد ریال برآورد می‌شود و مطابق جدول ۴، مجموع اعتبارات این بخش (مشمول بر اعتبارات هزینه‌ای، تملک دارایی سرمایه‌ای و اختصاصی) حدود ۲۴۳ هزار میلیارد ریال است.

جدول ۴. اعتبارات دستگاه‌های اجرایی ذیل دستگاه سیاستگذار (جدول ۷. وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات و مرکز ملی فضای مجازی) در لایحه بودجه ۱۴۰۴

(میلیون ریال)

شماره دستگاه	عنوان دستگاه	هزینه‌ای		تملك دارایی		جمع كل ۱۴۰۴	درصد رشد
		مصوب ۱۴۰۳	برآورد ۱۴۰۴	مصوب ۱۴۰۳	برآورد ۱۴۰۴		
۱۱۳۵۸۶	پژوهشگاه فضایی ایران	۱.۴۶۳.۶۰۰	۳.۳۲۰.۰۰۰	۰	۰	۳.۳۲۰.۰۰۰	۱۲۷
۱۴۹۰۰۰	وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات	۱۵.۲۹۵.۷۷۶	۲۰.۱۰۶.۰۰۰	۱۶۸۸۳۳۹۹۴	۲۰۲.۱۶۷.۰۰۰	۲۲۲.۲۷۳.۰۰۰	۲۱
۱۴۹۰۰۱	پژوهشگاه ارتباطات و فناوری اطلاعات	۱.۴۳۱.۵۰۰	۲.۲۶۶.۰۰۰	۱۱۵.۸۹۸	۱۴۰.۰۰۰	۲.۴۰۶.۰۰۰	۵۵
۱۴۹۰۰۸	دبیرخانه شورای اجرایی فناوری اطلاعات	۳۵۰.۰۰۰	۳۸۰.۰۰۰	۰	۰	۳۸۰.۰۰۰	۹
۱۴۹۱۰۰	سازمان تنظیم مقررات و ارتباطات رادیویی	۳.۱۰۲.۶۵۳	۴.۴۴۷.۰۰۰	۱۵۷.۴۲۸	۱۹۵.۰۰۰	۴.۶۴۲.۰۰۰	۴۲
۱۴۹۲۰۰	سازمان فضای ایران	۹۶۵.۱۳۶	۱.۵۰۷.۰۰۰	۱.۴۳۱.۷۹۵	۱.۵۰۰.۰۰۰	۳.۰۰۷.۰۰۰	۲۵
۱۴۹۳۰۰	پارک علم و فناوری ارتباطات و فناوری اطلاعات	۴۵۰.۰۰۰	۱.۵۶۲.۵۰۰	۱۰۴.۶۳۲	۱۲۹.۲۲۰	۱.۶۹۱.۷۲۰	۲۰۵
۲۸۳۱۰۰	شرکت ملی پست جمهوری اسلامی ایران	۰	۰	۹۳.۶۸۴	۱۰۰.۰۰۰	۱۰۰.۰۰۰	۷
	جمع اعتبارات وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات (جدول ۷)	۲۲.۷۴۳.۶۶۵	۳۳.۲۴۶.۵۰۰	۱۷۰.۷۲۷.۴۳۱	۲۰۴.۳۳۱.۲۲۰	۲۳۷.۴۷۷.۷۲۰	۲۳
۱۰۱۰۷۷	اعتبارات مرکز ملی فضای مجازی (جدول ۷)	۷۱۴.۴۶۲	۷۶۳.۰۰۰	۷.۳۱۲.۲۴۴	۴.۷۰۰.۰۰۰	۵.۴۶۳.۰۰۰	۳۳-
	جمع اعتبارات وزارت ارتباطات و مرکز ملی فضای مجازی (جدول ۷ لایحه بودجه)	۲۳.۴۵۸.۱۲۷	۳۴.۰۰۹.۵۰۰	۱۷۸.۰۳۹۶۷۵	۲۰۸۹۳۱.۲۲۰	۲۴۲.۹۴۰.۷۲۰	۲۱
	جمع كل اعتبارات ملی (جدول ۷ لایحه بودجه)	۱۶.۷۰۰.۲۸۲	۲۶.۷۷۷.۹۹۳	۲.۵۸۴.۴۱۱	۴.۲۴۶.۶۲۴	۳۱.۰۲۴.۶۱۷	۶۱
	سهم حوزه فاوا از اعتبارات ملی (جدول ۷) بر حسب درصد	۰,۱۴	۰,۱۲۷	۶/۸۹	۴/۹۲	۰/۷۸	-

مأخذ: لایحه بودجه سال ۱۴۰۴، ماده واحده.

۵. اعتبارات وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات و دستگاه‌های زیرمجموعه آن و مرکز ملی فضای مجازی در ردیف‌های متفرقه منتقل شده به جدول ۷ بودجه

سامان‌دهی ردیف‌های متفرقه و امکان انتقال آنها به ردیف‌های ذیل دستگاه‌های اصلی یکی از ویژگی‌های برجسته ذکر شده از سوی دولت برای بخش دوم لایحه بودجه بوده است. این موضوع بدان معناست که بخش عمده‌ای از ردیف‌های اعتباری متفرقه در بودجه باید در ذیل دستگاه اصلی سیاستگذار سامان‌دهی شده باشند. بررسی جداول ۱-۷ و ۹ لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ نشان می‌دهد که این موضوع در حوزه ارتباطات و فناوری اطلاعات به خوبی رعایت شده است.

در این راستا، اعتبارات وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات و دستگاه‌های زیرمجموعه آن و مرکز ملی فضای مجازی در ردیف‌های متفرقه منتقل شده به جدول ۷ بودجه سال ۱۴۰۴ در جدول ذیل نشان داده شده است. از مجموع حدود ۲۴۳ هزار میلیارد ریال اعتبارات بخش فاوا در سال ۱۴۰۴، بالغ بر ۲۰۷ هزار میلیارد ریال آن به صورت اعتبارات متفرقه منتقل شده به دستگاه اصلی و در قالب اعتبارات متمرکز درآمد- هزینه (شماره طبقه‌بندی

۷۳۰۰۰۰) توسط وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات و دستگاه‌های زیرمجموعه آن هزینه خواهد شد. از این میزان اعتبار بیش از ۹۰ درصد، یعنی حدود ۱۸۶ هزار میلیارد ریال، به‌صورت تملک دارایی به مصرف خواهد رسید.

جدول ۵. اعتبارات وزارت ارتباطات و دستگاه‌های تابعه آن در ردیف‌های

متفرقه منتقل شده به جدول ۷ بودجه سال ۱۴۰۴

(میلیون ریال)

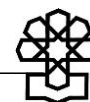
شماره طبقه‌بندی	عنوان دستگاه	موضوع	هزینه‌ای	تملك دارایی‌های سرمایه‌ای	جمع کل (سال ۱۴۰۴)
اعتبارات متمرکز درآمد - هزینه					
۷۳۰۰۰۰-۹۷	وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات	ایجاد، تأمین و توسعه زیرساخت‌های ارتباطی، اطلاعاتی، امنیتی، صیانت، خدمات و محتوای شبکه ملی اطلاعات، اقتصاد رقومی (دیجیتال)، دولت هوشمند و حمایت از تولیدات بومی	۱۳,۳۰۰,۰۰۰	۱۵۵,۱۶۳,۰۰۰	۱۶۸,۴۶۳,۰۰۰
۷۳۰۰۰۰-۹۸	وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات	تأمین، توسعه و تجهیز زیرساخت‌ها، ماهواره و خدمات فضایی	۳,۷۰۰,۰۰۰	۳۰,۰۰۰,۰۰۰	۳۳,۷۰۰,۰۰۰
۷۳۰۰۰۰-۹۹	سازمان تنظیم مقررات و ارتباطات رادیویی	سازمان تنظیم مقررات و ارتباطات رادیویی - موضوع حق‌السهم سازمان	۲,۷۷۰,۰۰۰	.	۲,۷۷۰,۰۰۰
۷۳۰۰۰۰-۱۰۰	سازمان فضایی ایران	سازمان فضایی ایران - هزینه فعالیت‌های فضایی	۷۶۰,۰۰۰	.	۷۶۰,۰۰۰
۷۳۰۰۰۰-۱۰۱	سازمان فضایی ایران	تأمین، توسعه و تجهیز زیرساخت‌ها و خدمات فضایی	.	۱,۲۰۰,۰۰۰	۱,۲۰۰,۰۰۰
جمع اعتبارات متفرقه منتقل شده به جدول ۷ (وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات)					
			۲۰,۵۳۰,۰۰۰	۱۸۶,۳۶۳,۰۰۰	۲۰۶,۸۹۳,۰۰۰

مأخذ: لایحه بودجه سال ۱۴۰۴، ماده واحده.

۶. طرح‌های تملک دارایی سرمایه‌ای وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات و مرکز ملی فضای مجازی در

لایحه بودجه سال ۱۴۰۴

اعتبارات تملک دارایی سرمایه‌ای وزارت ارتباطات در لایحه بودجه ۱۴۰۴ بیش از ۲۰۴ هزار میلیارد ریال خواهد بود که بخش اعظم آن، یعنی بیش از ۱۸۶ هزار میلیارد ریال آن، به‌صورت اعتبارات درآمد- هزینه خواهد بود و حدود هجده هزار میلیارد ریال نیز از اعتبارات عمومی دولت خواهد بود. همان‌طور که جدول ۶ نشان می‌دهد مرکز ملی فضای مجازی بالغ بر ۴۷۰۰ میلیارد ریال بودجه تملک دارایی سرمایه‌ای در سال ۱۴۰۴ خواهد داشت که کل آن از اعتبارات عمومی دولت خواهد بود. مجموع اعتبارات وزارت ارتباطات و دستگاه‌های تابعه آن و همچنین مرکز ملی فضای مجازی در سال ۱۴۰۴ بالغ بر ۲۰۹ هزار میلیارد ریال خواهد بود.

جدول ۶. تصویر کلان اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای وزارت ارتباطات
و مرکز ملی فضای مجازی در لایحه بودجه ۱۴۰۴

(میلیون ریال)

شماره طبقه‌بندی	عنوان دستگاه اصلی	اعتبارات عمومی	اعتبارات درآمد - هزینه	اعتبارات اختصاصی	جمع
۱۴۹۰۰۰	وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات	۱۷,۸۶۸,۲۲۰	۱۸۶,۳۶۳,۰۰۰	.	۲۰۴,۲۳۱,۲۲۰
۱۰۱۰۷۷	مرکز ملی فضای مجازی	۴,۷۰۰,۰۰۰	.	.	۴,۷۰۰,۰۰۰
	مجموع	۲۲,۵۶۸,۲۲۰	۱۸۶,۳۶۳,۰۰۰	.	۲۰۸,۹۳۱,۲۲۰

مأخذ: لایحه بودجه سال ۱۴۰۴، پیوست ۱.

جدول ۷ اعتبارات طرح‌های تملک دارایی سرمایه‌ای حوزه ارتباطات و فناوری اطلاعات را نمایش می‌دهد. بررسی این طرح‌ها نشان می‌دهد؛ توسعه زیرساخت‌های شبکه ملی اطلاعات، تکمیل زیرساخت‌های اطلاعاتی شبکه ملی اطلاعات، توسعه زیرساخت‌های اقتصاد رقومی، توسعه زیرساخت‌های فضایی و توسعه متوازن منطقه‌ای خدمات حوزه فاوا، اصلی‌ترین عناوین طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات به شمار می‌آیند. میزان رشد ۱۹ درصدی برای کل فصل ارتباطات و فناوری اطلاعات نشان می‌دهد که سرمایه‌گذاری دولت در این بخش نسبت به سال گذشته افزایش یافته است. بودجه طرح‌های تملک دارایی فصل ارتباطات و فناوری اطلاعات در سال ۱۴۰۳ حدود ۲۱۷ هزار میلیارد ریال بوده که برای سال ۱۴۰۴ به ۲۵۷ هزار میلیارد ریال رسیده است. بودجه تملک دارایی برنامه توسعه فناوری‌ها و خدمات فضایی پایه در سال ۱۴۰۴ حدود ۲۹ درصد رشد را نشان می‌دهد. این رشد نشان‌دهنده توجه دولت به توسعه بخش فضایی و افزایش سرمایه‌گذاری در خدمات ماهواره‌ای است.

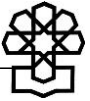
برنامه ارائه خدمات زیرساختی، پایه و کاربردی شبکه ملی اطلاعات مهم‌ترین برنامه وزارت ارتباطات در سال ۱۴۰۴ خواهد بود. اعتبار تملک دارایی برنامه مذکور بالغ بر ۱۱۵ هزار میلیارد ریال است که نسبت به سال ۱۴۰۳ حدود ۲۱ درصد رشد را نشان می‌دهد.

برنامه ارائه خدمات زیرساختی کسب‌وکارهای مبتنی بر اقتصاد دیجیتال در سال ۱۴۰۴ با بودجه تملک دارایی ۳۶ هزار میلیارد ریالی اجرا خواهد شد. با توجه به تمرکز دولت بر تقویت کسب‌وکارهای دیجیتال، اعتبار این برنامه رشد ۱۵ درصدی را در سال ۱۴۰۴ خواهد داشت.

جدول ۷. طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای فصل ارتباطات و فناوری اطلاعات در سال ۱۴۰۴

(میلیون ریال)

درصد رشد	برآورد ۱۴۰۴			مصوب ۱۴۰۳	عملکرد ۱۴۰۲	عملکرد سال‌های لغایت ۱۴۰۱	عنوان دستگاه	عنوان	شماره طبقه‌بندی
	جمع	عمومی	متفرقه						
۱۹	۲۵۷,۳۶۳,۵۰۰	۶۵,۹۹۹,۵۰۰	۱۹۱,۳۶۴,۰۰۰	۲۱۶,۶۱۴,۲۶۶	۴۵,۶۹۲,۰۴۸	۹۸,۸۲۷,۰۷۰		فصل ارتباطات و فناوری اطلاعات	۱۳۰۲۰۰۰۰۰۰
۲۹	۳۱,۲۵۰,۰۰۰	۱۳,۰۵۰,۰۰۰	۱۸,۲۰۰,۰۰۰	۲۴,۲۰۸,۰۳۹	۷۰,۰۰۰	۲۵۰,۳۶۹۴		برنامه توسعه فناوری‌ها و خدمات فضا پایه و با ارزش‌افزوده	۱۳۰۱۰۰۴۰۰۰
۳	۱,۲۵۰,۰۰۰	۵۰,۰۰۰	۱,۲۰۰,۰۰۰	۱,۲۱۹,۳۱۶	۲۰,۰۰۰	۶۶,۳۶۰	سازمان فضایی ایران	توسعه کاربردهای اطلاعات و خدمات ماهواره‌ای	۱۳۰۲۰۰۴۰۰۳ ۱۳۰۲۰۰۴۰۰۳
۱۵	۳۶,۱۷۵,۰۰۰	۱,۵۷۵,۰۰۰	۳۴,۶۰۰,۰۰۰	۳۱,۵۱۵,۹۷۳	۱,۱۳۴,۲۶۰	۵,۶۱۹,۲۵۹		برنامه ارائه خدمات زیربنایی کسب و کارهای مبتنی بر اقتصاد رقومی	۱۳۰۲۰۰۶۰۰۰
۲۳	۱,۶۳۰,۰۰۰	۳۰,۰۰۰	۱,۶۰۰,۰۰۰	۱,۳۲۰,۲۸۲	۹۹۹,۰۰۰	۱,۰۱۴۸,۱۰۵	وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات	تعمیرات اساسی و تأمین تجهیزات و ماشین‌آلات - وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات	۱۳۰۲۰۰۶۰۰۷ ۱۳۰۲۰۰۱۰۱۴
۷	۱۰۰,۰۰۰	۱۰۰,۰۰۰	.	۹۳,۶۸۴	۳۳,۸۶۰	۷۲,۰۳۳	شرکت ملی پست جمهوری اسلامی ایران	اجرای مقاوم‌سازی ساختمان‌های عملیاتی و مراکز مهم شرکت پست ج.ا.	۱۳۰۲۰۰۶۰۰۹ ۱۳۰۲۰۰۱۰۱۵
۲۱	۱۴۰,۰۰۰	۱۴۰,۰۰۰	.	۱۱۵,۸۹۸	۱۵,۴۰۰	۳۰,۱۰۳	پژوهشگاه ارتباطات و فناوری اطلاعات	تعمیرات اساسی و تأمین تجهیزات و ماشین‌آلات - پژوهشگاه ارتباطات و فناوری اطلاعات	۱۳۰۲۰۰۶۰۱۰۱۳۰۲۰۳۰۰۰۴
۱۶	۴۵,۰۰۰	۴۵,۰۰۰	.	۳۸,۶۳۳	۲۵,۰۰۰	۸۱,۴۹۱	سازمان تنظیم مقررات و فناوری رادیویی	تعمیرات اساسی و تأمین تجهیزات و ماشین‌آلات - سازمان تنظیم مقررات و ارتباطات رادیویی	۱۳۰۲۰۰۶۰۱۱۱۳۰۲۰۵۰۰۴
۱۸	۲۵۰,۰۰۰	۲۵۰,۰۰۰	.	۲۱۲,۴۷۹	۱۹,۰۰۰	۸۸,۵۹۷	سازمان فضایی ایران	تأمین تجهیزات و ماشین‌آلات و تعمیرات اساسی - سازمان فضایی ایران	۱۳۰۲۰۰۶۰۱۲ ۱۳۰۲۰۰۴۰۰۵
۳۶-	۴,۷۰۰,۰۰۰	۴,۷۰۰,۰۰۰	.	۷,۳۱۲,۲۴۴	۵,۲۵۲,۰۰۰	۵۸۶,۵۶۴		برنامه مدیریت راهبردی و امنیت فضای مجازی کشور	۱۳۰۲۰۲۲۰۰۰
۳۷-	۴,۵۰۰,۰۰۰	۴,۵۰۰,۰۰۰	.	۷,۱۱۹,۰۸۱	۵,۲۳۰,۰۰۰	۵۱۵,۸۱۸	مرکز ملی فضای مجازی کشور	راهبری کلان فضای مجازی کشور	۱۳۰۲۰۲۲۰۰۳
۴	۲۰۰,۰۰۰	۲۰۰,۰۰۰	.	۱۹۳,۱۶۳	۲۲,۰۰۰	۷۰,۷۴۶	مرکز ملی فضای مجازی کشور	تعمیرات اساسی و تأمین تجهیزات و ماشین‌آلات - مرکز ملی فضای مجازی کشور	۱۳۰۲۰۲۲۰۰۴

درصد رشد	برآورد ۱۴۰۴			مصوب ۱۴۰۳	عملکرد ۱۴۰۲	عملکرد سال‌های لغایت ۱۴۰۱	عنوان دستگاه	عنوان	شماره طبقه‌بندی
	جمع	عمومی	متفرقه						
۲۱	۱۱۴,۶۳۷,۰۰۰	۳۰,۷۴,۰۰۰	۱۱۱,۵۶۳,۰۰۰	۹۴,۸۶۹,۸۱۳	۲۳,۸۷۵,۸۴۶	۵۸,۶۹۰,۹۲۷		برنامه ارائه خدمات زیرساختی، پایه و کاربردی شبکه ملی اطلاعات	۱۳۰۲۰۳۵۰۰۰
۰	۷,۰۲۴,۰۰۰	۲۴,۰۰۰	۷,۰۰۰,۰۰۰	۷,۰۲۱,۲۴۸	۳,۷۴۸,۷۰۲	۹۱۰,۰۰۲	وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات	توسعه زیرساخت‌های خدمات پایه و کاربردی و اقتصاد رقومی	۱۳۰۲۰۳۵۰۰۴ ۱۳۰۲۰۰۲۰۰۳
۳۳	۳۷,۰۰۰,۰۰۰	۱۰,۰۰۰,۰۰۰	۳۶,۰۰۰,۰۰۰	۲۷,۹۰۲,۲۲۳	۱۹,۹۸۹,۱۴۴	۲۷,۶۶۸,۳۸۶	وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات	توسعه زیرساخت‌های شبکه ملی اطلاعات	۱۳۰۲۰۳۵۰۰۶ ۱۳۰۲۰۰۱۰۰۲
۱۶	۱۰,۵۰۰,۰۰۰	۵۰۰,۰۰۰	۱۰,۰۰۰,۰۰۰	۹,۰۱۴,۴۸۷	۱۵,۰۰۰	۱۹,۰۷۹,۸۱۸	وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات	ایجاد و توسعه متوازن منطقه‌ای خدمات بخش ارتباطات و فناوری اطلاعات	۱۳۰۲۰۳۵۰۰۷ ۱۳۰۲۰۰۲۰۱۰
۴۲	۷,۱۰۰,۰۰۰	۶۰۰,۰۰۰	۶۵۰,۰۰۰	۵,۰۰۰,۰۰۰	۰	۷,۵۶۷,۴۱۷	وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات	اجرای وظایف امنیت و سالم‌سازی اجتماعی و فرهنگی بخش ارتباطات و فناوری اطلاعات	۱۳۰۲۰۳۵۰۰۹
۲۳	۱۲۹,۲۲۰	۱۲۹,۲۲۰	۰	۱۰۴,۶۳۲	۷۸,۸۲۴	۱۸۷,۰۲۹	پارک علم و فناوری ارتباطات و فناوری اطلاعات	تعمیرات اساسی و تأمین ماشین‌آلات و تجهیزات پارک علم و فناوری وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات - پارک علم و فناوری ارتباطات و فناوری اطلاعات	۱۸۰۵۰۸۹۰۳۴ ۱۸۰۵۰۷۳۰۰۱

مأخذ: لایحه بودجه سال ۱۴۰۴، پیوست ۱.

در لایحه بودجه، موارد دیگری از طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای پیش‌بینی شده است که مشروط به اخذ مجوز ماده (۲۳) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت ۲ است. جدول ۸ شامل اطلاعاتی درباره بودجه طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای مربوط به پروژه‌های مختلف وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ است. این اطلاعات شامل عملکرد سال‌های گذشته، بودجه مصوب سال ۱۴۰۳ و برآورد بودجه سال ۱۴۰۴ همراه با درصد رشد نسبت به سال قبل است.

طرح «توسعه زیرساخت‌های پایش منابع و نظارت بر سرویس‌های فاوا» با رشد ۳۳ درصدی، بیشترین میزان رشد را در میان پروژه‌های ذکر شده دارد.

اغلب پروژه‌ها در سال ۱۴۰۴ با افزایش اعتبار همراه بوده‌اند. به‌عنوان مثال، طرح «توسعه فناوری و ساخت ماهواره‌های تحقیقاتی عملیاتی» با رشد ۳۰ درصدی، از ۲۲،۹۸۸ میلیارد ریال در سال ۱۴۰۳ به ۳۰،۰۰۰ میلیارد ریال در سال ۱۴۰۴ رسیده است. طرح «تأمین منابع صندوق توسعه شبکه فیبر نوری» از سال ۱۴۰۳ در قانون بودجه درج شده است و با رشد ۲۶ درصدی در سال ۱۴۰۴ به ۳۱،۰۶۳ میلیارد ریال خواهد رسید.

طرح «تأمین و تکمیل زیرساخت‌های اطلاعاتی شبکه ملی اطلاعات» تنها پروژه‌ای است که با کاهش ۹ درصدی مواجه شده و از ۱۵،۰۰۰ میلیارد ریال در سال ۱۴۰۳ به ۱۳،۷۰۰ میلیارد ریال در سال ۱۴۰۴ کاهش یافته است. بررسی اعتبارات نشان می‌دهد که دولت در سال ۱۴۰۴ بر توسعه زیرساخت‌های فناوری اطلاعات و ارتباطات، به‌ویژه در حوزه ماهواره‌ها، شبکه فیبر نوری، دولت هوشمند و پایش منابع ارتباطی تمرکز ویژه‌ای دارد. بررسی و مقایسه رشد بودجه طرح‌های توسعه‌ای حوزه فاوا با نرخ تورم سالیانه نشان می‌دهد که گرچه طرح‌ها با افزایش بودجه همراه بوده‌اند، از نرخ تورم سالیانه کشور همچنان پایین‌تر است.

جدول ۸. طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای سال ۱۴۰۴ (تأمین اعتبار مشروط به اخذ مجوز ماده (۲۳) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲)

(میلیون ریال)

درصد رشد	برآورد ۱۴۰۴			مصوب ۱۴۰۳	عملکرد ۱۴۰۲	عملکرد سال‌های لغایت ۱۴۰۱	عنوان دستگاه	عنوان	شماره طبقه‌بندی
	جمع	عمومی	متفرقه						
۳۰	۳۰.۰۰۰.۰۰۰	۱۳.۰۰۰.۰۰۰	۱۷.۰۰۰.۰۰۰	۲۲.۹۸۸.۷۲۳	۵۰.۰۰۰	۲.۴۳۷.۳۳۴	وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات	توسعه فناوری و ساخت ماهواره‌های تحقیقاتی عملیاتی	۱۳۰۲۰۰۴۰۰۴ ۱۳۰۲۰۰۴۰۰۴
۱۴	۵.۲۰۰.۰۰۰	۲۰۰.۰۰۰	۵.۰۰۰.۰۰۰	۴.۵۵۵.۰۵۲	۲۷.۰۰۰	۳۳۵.۹۲۸	وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات	هوشمندسازی زیرساخت‌های شبکه پستی کشور	۱۳۰۲۰۰۶۰۰۲ ۱۳۰۲۰۰۱۰۱۲
۷	۱۵۰.۱۰۰.۰۰۰	۱۰۰.۰۰۰	۱۵۰.۰۰۰.۰۰۰	۱۴۰۰۴.۸۲۹	۵۰.۰۰۰	۳.۶۰۳.۸۸۵	وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات	توسعه دانش و زیرساخت‌های فناوری‌های نوین بخش ارتباطات و فناوری اطلاعات	۱۳۰۲۰۰۶۰۰۳ ۱۳۰۲۰۰۳۰۰۱
۲۳	۱۳.۸۰۰.۰۰۰	۸۰۰.۰۰۰	۱۳.۰۰۰.۰۰۰	۱۱.۱۷۵.۱۱۶	۱۰۰.۰۰۰	۲۵۹.۱۱۷	وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات	ایجاد، توسعه و تجهیز زیرساخت‌های فضایی	۱۳۰۲۰۰۶۰۱۳ ۱۳۰۲۰۰۴۰۰۶
۱۰	۲۲.۰۴۰.۰۰۰	۴۰۰.۰۰۰	۲۲.۰۰۰.۰۰۰	۲۰.۰۲۸.۹۷۴	۳۰.۰۰۰	۷.۰۶۷.۲۶۶	وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات	ایجاد و توسعه زیرساخت‌های یکپارچه ابری و خدمات دولت هوشمند	۱۳۰۲۰۰۳۴۰۱۳ ۱۳۰۲۰۰۱۰۱۱
۲۶	۱۵۰.۰۰۰	۱۵۰.۰۰۰	۰	۱۱۸.۷۹۵	۳۷.۰۰۰	۳۶۸.۳۰۶	سازمان تنظیم مقررات و ارتباطات	تنظیم و تدوین مقررات و توسعه بازار بخش فاوا	۱۳۰۲۰۰۳۵۰۰۲ ۱۳۰۲۰۰۵۰۰۱
۳۳	۸.۱۰۰.۰۰۰	۱۰۰.۰۰۰	۸.۰۰۰.۰۰۰	۶.۰۸۳.۰۶۰	۸۶.۰۰۰	۱.۱۰۸.۷۵۱	وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات	توسعه زیرساخت‌های پایش منابع و نظارت بر سرویس‌های فاوا	۱۳۰۲۰۰۳۵۰۰۳ ۱۳۰۲۰۰۵۰۰۳
۹-	۱۳.۷۰۰.۰۰۰	۷۰۰.۰۰۰	۱۳.۰۰۰.۰۰۰	۱۵.۰۰۰.۰۰۰	۰	۱.۹۸۸.۲۴۷	وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات	تأمین و تکمیل زیرساخت‌های اطلاعاتی شبکه ملی اطلاعات	۱۳۰۲۰۰۳۵۰۱۲
۲۶	۳۱.۰۶۳.۰۰۰	۰	۳۱.۰۶۳.۰۰۰	۲۴.۷۳۰.۰۰۰	۰	۰	وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات	تأمین منابع صندوق توسعه شبکه فیبر نوری	۱۳۰۲۰۰۳۵۰۱۶

مأخذ: لایحه بودجه سال ۱۴۰۴، پیوست ۱.

۷. بودجه شرکت‌های دولتی زیرمجموعه وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴

بودجه شرکت‌های دولتی زیرمجموعه وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات در جدول ۹ خلاصه شده است. تعداد پنج شرکت ذیل وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات فعالیت می‌کنند و مجموع درآمدهای آنها در سال ۱۴۰۴، بالغ بر ۴۷۳ هزار میلیارد ریال برآورد شده است. از این مبلغ، بیش از ۴۳۵ هزار میلیارد ریال هزینه شرکت‌های مذکور خواهد بود. ۵۰ درصد سود ویژه این شرکت‌ها در سال ۱۴۰۴ حدود چهارده هزار میلیارد ریال خواهد بود. شرکت سهامی ارتباطات زیرساخت بیشترین سود ویژه را در سال ۱۴۰۴ خواهد داشت که حدود ۹,۵۹۶ میلیارد ریال است. درحالی‌که شرکت دولتی پست‌بانک در سال ۱۴۰۴ با درآمدی بالغ بر ۱۸۳ هزار میلیارد ریال بیشترین درآمد را در بین شرکت‌های تابعه وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات خواهد داشت.

جدول ۹. بودجه شرکت‌های دولتی زیرمجموعه وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴

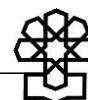
(میلیون ریال)

شماره طبقه‌بندی	نام شرکت	درآمد	هزینه	۵۰ درصد سود ویژه	سهام دولت از تقسیم سود	استفاده از منابع عمومی دولت
۲۸۳۱۰۰	شرکت ملی پست جمهوری اسلامی ایران	۱۵۵,۰۰۰,۰۰۰	۱۵۵,۰۰۰,۰۰۰	۰	۰	۱۰۰,۰۰۰
۲۸۳۱۱۰	شرکت سهامی خدمات هوایی پست و مخابرات- پیام	۴,۳۵۰,۰۰۰	۳,۷۱۴,۵۰۰	۳۱۷,۷۵۰	۱۵,۸۸۷	۰
۲۸۳۲۰۰	شرکت سهامی ارتباطات زیرساخت	۱۲۴,۹۹۴,۰۰۰	۱۰۵,۸۰۲,۰۰۰	۹,۵۹۶,۰۰۰	۳۳۵,۸۶۰	۰
۲۸۳۴۰۰	سازمان فناوری اطلاعات ایران	۵,۰۰۰,۰۰۰	۵,۰۰۰,۰۰۰	۰	۰	۰
۲۸۳۹۰۰	شرکت دولتی پست‌بانک	۱۸۳,۴۹۶,۸۳۵	۱۶۵,۴۹۶,۸۳۵	۴,۳۷۵,۸۰۰	۵۶۶,۴۶۰	۰
	جمع	۴۷۲,۸۴۰,۸۳۵	۴۳۵,۰۱۳,۳۳۵	۱۴,۲۸۹,۵۵۰	۹۱۸,۲۰۷	۱۰۰,۰۰۰

مأخذ: لایحه بودجه سال ۱۴۰۴، پیوست ۳.

مهم‌ترین برنامه‌های شرکت‌های دولتی زیرمجموعه وزارت ارتباطات در لایحه بودجه ۱۴۰۴ عبارت‌اند از: برنامه ارائه خدمات زیرساختی، پایه و کاربردی شبکه ملی اطلاعات، برنامه ارتقای بهره‌وری صنایع معادن، بازرگانی و برنامه ارتقای شاخص‌ها و رشد اقتصادی. جدول ۱۰ برنامه‌های، فعالیت‌ها، اهداف کمی و بودجه مورد نیاز برای تحقق اهداف شرکت‌های مذکور را نشان می‌دهد.

هدف‌گذاری شرکت‌های دولتی ذیل وزارت ارتباطات نیز تمرکز ویژه خود را بر توسعه زیرساخت‌های شبکه ملی اطلاعات قرار دادند. شرکت ملی پست در قالب برنامه ارائه خدمات زیرساختی شبکه ملی اطلاعات اهداف کمی را برای خدمات پستی و انواع مرسولات پستی در سال ۱۴۰۴ معین کرده است. شرکت سهامی خدمات هوایی پست و مخابرات- پیام، در قالب برنامه توسعه شبکه ملی اطلاعات اهداف مرتبط حمل‌ونقل هوایی، خدمات فرودگاهی و خدمات ترانزیت تعیین کرده است. گرچه تعیین اهداف مذکور در بودجه ۱۴۰۴ حائز اهمیت است، ارتباط این اهداف با شبکه ملی اطلاعات چندان روشن نیست و به نظر می‌رسد با اقدامات طرح کلان شبکه ملی اطلاعات مصوب شورای عالی فضای مجازی تطابق نداشته باشد.

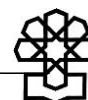
شرکت سهامی ارتباطات زیرساخت به‌عنوان دستگاه مسئول در توسعه و نگهداری شبکه مادر مخابراتی کشور اهداف مؤثری را برای توسعه شبکه ملی اطلاعات در سال ۱۴۰۴ تعیین کرده است. مهم‌ترین اهداف مذکور شامل توسعه شبکه فیبرنوری، توسعه شبکه دیتا و توسعه شبکه انتقال است.

برنامه‌های سازمان فناوری اطلاعات ایران نقش مهمی در توسعه فناوری اطلاعات در کشور دارد. برخی از برنامه‌های کلیدی سازمان مذکور در سال ۱۴۰۴ عبارت‌اند از: «ارائه سرویس‌های دولت الکترونیک»، «مدیریت توسعه شبکه ملی اطلاعات» و «توسعه ظرفیت‌های ملی امنیت فضای اطلاعات».

جدول ۱۰. برنامه‌ها و فعالیت‌های شرکت‌های دولتی زیرمجموعه وزارت ارتباطات در لایحه بودجه ۱۴۰۴

نام شرکت	شماره برنامه / فعالیت	عنوان برنامه / فعالیت	سنجه عملکرد	هدف کمی سال ۱۴۰۴	جمع هزینه (میلیون ریال)
شرکت ملی پست جمهوری اسلامی ایران	۱۳۰۲۰۳۵۰۰۰	برنامه ارائه خدمات زیرساختی، پایه و کاربردی شبکه ملی اطلاعات			
	۱۳۰۲۰۳۵۰۰۱	خدمات غیرپایه پستی / فروش	هزار مرسوله	۴۳,۴۸۹,۰۰۰	۶,۳۶۳,۷۱۲
	۱۳۰۲۰۳۵۰۰۲	خدمات پایه پستی / مرسولات سفارشی	هزار مرسوله	۱۰,۶۹۹,۰۰۰	۵,۹۵۲,۲۴۰
	۱۳۰۲۰۳۵۰۰۳	خدمات غیرپایه پستی / مرسولات ویژه	هزار مرسوله	۱۳,۰۰۰,۰۰۰	۱۰,۱۵۳,۰۰۰
	۱۳۰۲۰۳۵۰۰۴	خدمات غیرپایه پستی / مرسولات پست پیشتاز	هزار مرسوله	۲۲۰,۳۴۱,۹۸۵	۱۱۶,۳۴۰,۵۶۸
	۱۳۰۲۰۳۵۰۰۵	خدمات پایه پستی / مرسولات عادی تکلیفی	هزار مرسوله	۲,۸۵۹,۰۰۰	۸۲۳,۳۹۲
	۱۳۰۲۰۳۵۰۰۶	خدمات غیرپایه پستی / پست الکترونیک	هزار مرسوله	۷۵,۴۹۹,۲۱۰	۱۵,۴۶۷,۰۸۸
شرکت سهامی خدمات هوایی پست و مخابرات- پیام	۱۳۰۲۰۳۵۰۰۰	برنامه ارائه خدمات زیرساختی، پایه و کاربردی شبکه ملی اطلاعات			
	۱۳۰۲۰۳۵۰۰۸	حمل‌ونقل هوایی محصولات	کیلوگرم	۵۰۰,۰۰۰,۰۰۰	۹۴,۰۰۰
	۱۳۰۲۰۳۵۰۰۹	ارائه خدمات فرودگاهی باری	نشست و برخاست	۲۷,۰۰۰	۹۷۰,۳۸۷
	۱۳۰۲۰۳۵۰۱۰	ارائه خدمات فرودگاهی آموزشی	نشست و برخاست	۱۸,۰۰۰,۰۰۰	۱,۰۵۰,۶۸۰
	۱۳۰۲۰۳۵۰۱۱	ارائه خدمات ترانزیت زمینی انبار اختصاصی	TEU	۱۰,۰۰۰,۰۰۰	۱,۵۰۰
	۱۳۰۲۰۳۵۰۱۲	ارائه خدمات ترانزیت زمینی انبار عمومی	TEU	۱۵,۰۰۰,۰۰۰	۲۲۵,۰۰۰
	۱۳۰۲۰۳۵۰۱۳	ارائه خدمات اجاره سوله به بنگاه‌های اقتصادی	مترمربع	۳۰,۰۰۰,۰۰۰	۱۹۵,۰۰۰
	۱۳۰۲۰۳۵۰۱۴	ارائه خدمات اجاره زمین به بنگاه‌های اقتصادی	مترمربع	۲,۸۰۰,۰۰۰,۰۰۰	۱,۰۲۳,۹۶۰
	۱۳۰۲۰۳۵۰۱۶	واگذاری (فروش) زمین	مترمربع	۲۰,۰۰۰,۰۰۰	۳۴,۰۰۰

نام شرکت	شماره برنامه / فعالیت	عنوان برنامه / فعالیت	سنجه عملکرد	هدف کمی سال ۱۴۰۴	جمع هزینه (میلیون ریال)
	۱۳۰۲۰۳۵۰۲۸	سایر	واحد	۲۰,۰۰۰	۵۰,۰۰۰
	۱۳۰۴۰۲۰۰۰۰	برنامه ارتقای بهره‌وری صنایع معادن، بازرگانی			
	۱۳۰۴۰۲۰۰۰۱	استقرار چرخه بهره‌وری	پروژه	۱,۰۰۰	۶۹,۹۷۲
شرکت سهامی ارتباطات زیرساخت	۱۳۰۲۰۳۵۰۰۰	برنامه ارائه خدمات زیرساختی، پایه و کاربردی شبکه ملی اطلاعات			
	۱۳۲۰۳۵۱۷	هوشمندسازی شرکت	درصد	۱۸,۰۰۰	۲,۹۲۴,۷۸۴
	۱۳۲۰۳۵۱۸	اصلاح معماری سازمانی	درصد	۱۲,۰۰۰	۱۴۳,۲۸۰
	۱۳۲۰۳۵۱۹	توسعه شبکه دیتا	Gbps	۳,۰۰۰,۰۰۰	۱۸,۷۰۵,۰۰۰
	۱۳۲۰۳۵۲۰	توسعه شبکه انتقال	Gbps	۱۸,۰۰۰,۰۰۰	۷۸,۵۷۰,۰۰۰
	۱۳۲۰۳۵۲۱	توسعه شبکه فیبرنوری	Km	۱۰۰,۰۰۰	۴,۴۹۷,۲۰۰
	۱۳۲۰۳۵۲۲	توسعه و مدیریت امنیت و صیانت فرهنگی و اجتماعی	درصد	۱۹,۰۰۰	۶۵,۳۴۱
	۱۳۰۴۰۲۰۰۰۰	برنامه ارتقای بهره‌وری صنایع معادن، بازرگانی			
	۱۳۰۴۰۲۰۰۰۱	استقرار چرخه بهره‌وری	پروژه	۱۸,۰۰۰	۸۹۶,۴۰۰
	۱۳۰۲۰۳۵۰۰۰	برنامه ارائه خدمات زیرساختی، پایه و کاربردی شبکه ملی اطلاعات			
سازمان فناوری اطلاعات ایران	۱۳۰۲۰۳۵۰۲۳	ارائه سرویس‌های دولت الکترونیک	سامانه	۷,۰۰۰	۴,۴۴۵,۰۰۰
	۱۳۰۲۰۳۵۰۲۴	مدیریت توسعه شبکه ملی اطلاعات	عملیات	۴,۰۰۰	۳۴۰,۰۰۰
	۱۳۰۲۰۳۵۰۲۵	تسهیل‌گری و توانمندسازی کسب‌وکارهای نوپا	عملیات	۲,۰۰۰	۷۰,۰۰۰
	۱۳۰۲۰۳۵۰۲۷	توسعه ظرفیت‌های ملی اقدامات واکنشی و پیشگیرانه در فضای تولید و تبادل اطلاعات	عملیات	۲,۰۰۰	۱۴۰,۰۰۰
	۱۳۰۴۰۲۰۰۰۰	برنامه ارتقای بهره‌وری صنایع معادن، بازرگانی			
	۱۳۰۴۰۲۰۰۰۱	استقرار چرخه بهره‌وری	پروژه	۱,۰۰۰	۵۰,۰۰۰
شرکت دولتی پست بانک	۱۰۰۲۱۲۱۰۰۰	برنامه ارتقای شاخص‌ها و رشد اقتصادی			
	۱۰۰۲۱۲۱۰۰۵	وصول مطالبات غیر جاری - ریالی	میلیون ریال	۵۲,۶۵۰,۰۰۰,۰۰۰	۱۶,۰۰۵,۶۰۰
	۱۰۰۲۱۲۱۰۰۶	جذب سپرده قرض‌الحسنه پس‌انداز	میلیون ریال	۹۵,۰۳۴,۷۹۶,۵۵۳	۲۸,۸۹۰,۵۷۸
	۱۰۰۲۱۲۱۰۰۷	جذب سرمایه‌گذاری بلندمدت	میلیون ریال	۲,۸۳۸,۱۴۲,۰۰۰	۸۶۲,۷۹۵
	۱۰۰۲۱۲۱۰۰۸	جذب سپرده سرمایه‌گذاری کوتاه‌مدت	میلیون ریال	۷۲,۹۴۷,۲۱۹,۰۰۰	۲۲,۱۷۵,۹۵۵
	۱۰۰۲۱۲۱۰۰۹	جذب سپرده دیداری	میلیون ریال	۹,۶۰۰,۰۰۰,۰۰۰	۲,۹۱۸,۴۰۰
	۱۰۰۲۱۲۱۰۱۳	صدور ضمانت‌نامه بانکی - ریالی	میلیون ریال	۱۸,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰	۵,۴۷۲,۰۰۰
	۱۰۰۲۱۲۱۰۱۴	تکمیل سامانه جامع بانکداری متمرکز	درصد	۱۹۰,۰۰۰	۵۸
	۱۰۰۲۱۲۱۰۱۷	صدور چک بین‌بانکی و تضمین شده	تعداد چک	۹۳,۶۰۰,۰۰۰,۰۰۰	۲۸,۴۵۴,۴۰۰
	۱۰۰۲۱۲۱۰۲۰	پرداخت تسهیلات عقود خرد	میلیون ریال	۱۱۲,۱۰۰,۰۰۰,۰۰۰	۳۴,۰۷۵,۴۰۰
	۱۰۰۲۱۲۱۰۲۱	پرداخت تسهیلات عقود متوسط	میلیون ریال	۴۴,۶۳۷,۴۲۱,۰۰۰	۱۳,۵۶۹,۷۷۶
	۱۰۰۲۱۲۱۰۲۲	پرداخت تسهیلات عقود کلان	میلیون ریال	۲۲,۷۰۶,۲۸۳,۰۰۰	۶,۹۰۲,۷۱۰

نام شرکت	شماره برنامه / فعالیت	عنوان برنامه / فعالیت	سنجه عملکرد	هدف کمی سال ۱۴۰۴	جمع هزینه (میلیون ریال)
	۱۰۰۲۱۲۱۰۲۳	پرداخت تسهیلات قرض الحسنه	میلیون ریال	۱۳,۵۹۵,۵۲۸,۰۰۰	۴,۱۳۳,۰۴۱
	۱۰۰۲۱۲۱۰۲۴	خرید و فروش ارز	ارزش	۵,۹۱۹,۶۱۲,۰۰۰	۱,۷۹۹,۵۶۲
	۱۰۰۲۱۲۱۰۲۵	حواله‌های وارده و صادره ارزی	تعداد حواله	۴۹۰,۱۳۰,۰۰۰	۱۴۹,۰۰۰
	۱۰۰۲۱۲۱۰۲۶	صدور اعتبار اسنادی - ریالی	میلیون ریال	۲۷۸,۱۶۲,۰۰۰	۸۴,۵۶۱

مأخذ: لایحه بودجه سال ۱۴۰۴، پیوست ۳.

۸. جمع‌بندی و پیشنهادات

بخش دوم لایحه باید در عمل برشی یک‌ساله از اجرای قانون برنامه هفتم باشد و احکام مصوب در بخش اول قانون بودجه سال ۱۴۰۴ را محقق کند. اصلی‌ترین محورهای حوزه فناوری اطلاعات و ارتباطات مورد اشاره در قانون برنامه هفتم و احکام بخش اول بودجه عبارت‌اند از: ارتقای امنیت سایبری دستگاه‌های عمومی، توسعه فیبر نوری، توسعه اقتصاد دیجیتال (با اولویت‌های تسهیل دسترسی داده، هوش مصنوعی و ارزش‌گذاری دارایی‌های نامشهود)، نقش آفرینی کشور در ترانزیت بین‌المللی داده و حمایت از توسعه صنعت میکروالکترونیک و گوشی تلفن همراه.

در این راستا، بررسی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای حوزه وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات نشان می‌دهد، دولت در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ تلاش کرده است که به میزان قابل قبولی اهداف بودجه‌ای مدنظر قانون برنامه هفتم را مورد توجه قرار دهد. مجموع اعتبارات برای اجرای وظایف حاکمیتی و اجرای طرح‌های عمرانی وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات و مرکز ملی فضای مجازی پیش‌بینی شده در لایحه بودجه ۱۴۰۴ حدود ۲۴۳ هزار میلیارد ریال است. این اعتبارات مشتمل بر اعتبارات هزینه‌ای، تملک دارایی سرمایه‌ای و اختصاصی است. از طرف دیگر، مجموع درآمدهای اکتسابی وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات و مرکز ملی فضای مجازی در لایحه ۱۴۰۴، حدود ۳۰۱ هزار میلیارد ریال است که این مقدار حدود ۱/۲ درصد از درآمدهای عملیاتی دولت محسوب می‌شود. در صورت اجرای قانون «اجازه تعیین و وصول حق امتیاز فعالیت بخش غیردولتی در زمینه پست و مخابرات» مصوب ۱۳۹۲ مبنی بر تخصیص صددرصد مبالغ درآمدی وزارت ارتباطات (مندرج در لوایح بودجه سالیانه) به بخش فاوای کشور، منابع مالی لازم برای اجرای همه طرح مذکور فراهم خواهد شد.

پیشنهاد اصلاح برخی از ردیف‌های مرتبط با حوزه فناوری اطلاعات و ارتباطات در بخش دوم لایحه بودجه

۱۴۰۴:

۱. اصلاح ردیف ۳ از جدول ۱-۱۴ لایحه (صفحه ۳۱۵ از سند ماده واحده لایحه بودجه ۱۴۰۴) با عنوان

«حمایت از برنامه ملی توسعه هوش مصنوعی»

دلایل توجیهی: در جدول شماره ۱-۱۴ لایحه بودجه مبلغ ۲۰ هزار میلیارد ریال برای توسعه هوش مصنوعی در نظر گرفته شده است. این ردیف دارای چندین اشکال است: اولاً، دستگاه متولی آن مشخص نشده است، ثانیاً،

اقدامات و مجموعه فعالیت‌های مرتبط با آن تبیین نشده است، ثالثاً، مبالغ پیش‌بینی‌شده برای توسعه زیرساخت‌های هوش مصنوعی کافی نیست.

۲. اصلاح ردیف ۱۳۰۲۰۳۵۰۱۶ از طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای با عنوان: «تأمین منابع صندوق توسعه شبکه فیبر نوری»

دلایل توجیهی: در سال‌های اخیر مبالغ زیادی از طرف دولت به‌عنوان کمک به کاروران مخابراتی برای توسعه فیبر نوری اعطا شده است. اما این کمک‌ها در عمل نتوانسته سبب اجرای تعهدات و تحقق هدف‌گذاری‌های مربوط به اتصال اماکن و منازل به شبکه فیبر نوری کشور شود. با توجه به تحقق نیافتن اهداف توسعه فیبر نوری، به نظر می‌رسد افزایش منابع مالی منابع صندوق توسعه شبکه فیبر نوری و تخصیص آن به اپراتورهای مخابراتی خلاف رویکردهای بودجه‌ریزی عملیاتی باشد.

همچنین بنا به تصویب‌نامه هیئت‌وزیران درخصوص «حق‌السهم دولت از درآمد خدمات بخش شبکه ارتباطی سیار، ثابت و ارتباطات ماهواره‌ای (۱/۴/۱۴۰۱)»، مبالغ زیادی صرف کمک به کاروران مخابراتی برای توسعه فیبر نوری می‌شود. به نظر می‌رسد کمک‌های مضاعف دولت در قالب ردیف بودجه‌ای ۱۳۰۲۰۳۵۰۱۶ چندان توجیه اقتصادی نداشته باشد؛ لذا پیشنهاد می‌شود بخشی از اعتبارات ردیف ۱۳۰۲۰۳۵۰۱۶ برای تقویت سایر اجزای شبکه ملی اطلاعات و توسعه زیرساخت‌های یکپارچه ابری در کشور هزینه شود.

پیشنهاد اصلاحی:

مبلغ ۱۰ هزار میلیارد ریال از اعتبارات ردیف ۱۳۰۲۰۳۵۰۱۶ به ردیف ۱۳۰۲۰۳۵۰۱۲ با عنوان «تأمین و تکمیل زیرساخت‌های اطلاعاتی شبکه ملی اطلاعات» منتقل شود. همچنین، مبلغ ۱۰ هزار میلیارد ریال از اعتبارات ردیف ۱۳۰۲۰۳۵۰۱۶ به ردیف ۱۳۰۲۰۳۴۰۱۳ از جدول ۵ لایحه (صفحه ۳۲۴ از سند پیوست شماره یک لایحه بودجه ۱۴۰۴) با عنوان «ایجاد و توسعه زیرساخت‌های یکپارچه ابری و خدمات دولت هوشمند» منتقل شود.

۹. منابع و مأخذ

[۱] قانون برنامه هفتم پیشرفت، فصل ۱۳، مواد (۶۴، ۶۵ و ۶۶).

[۲] بخش اول قانون بودجه سال ۱۴۰۳.

[۳] لایحه بودجه سال ۱۴۰۴.

گزیده سیاستی

بررسی بخش دوم لایحه بودجه سال ۱۴۰۴، در حوزه ارتباطات و فناوری اطلاعات نشان می‌دهد ساختار درآمد- هزینه، این حوزه به میزان قابل توجهی خوداتکا و بدون وابستگی به درآمدهای دولت از سایر حوزه‌هاست.

مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی

تهران، خیابان پاسداران، روبروی پارک نیاوران (ضلع جنوبی، پلاک ۸۰۲)

تلفن: ۷۵۱۸۳۰۰۰ صندوق پستی: ۱۵۸۷۵-۵۸۵۵ پست الکترونیک: mrc@majles.ir

وبسایت: rc.majles.ir